

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра загальної та клінічної психології.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма: Психологія

Спеціальність: 053 Психологія

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри загальної та клінічної психології
Протокол № від “....” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія психології
Викладач (-і)	Литвин-Кіндратюк С. Д, Іванцев Наталія Ігорівна
Контактний телефон викладача	0660602572
E-mail викладача	nataliya.ivantseva@gmail.com
Формат дисципліни	Обов'язкова дисципліна
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Згідно графіку

2. Анотація до курсу

Вивчення курсу “Екологічна психологія” є необхідною умовою засвоєння компетентностей у відповідності із першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, набуття **професійної кваліфікації**: психолог.

3. Мета та цілі курсу

Мета – розкриття психологічних закономірностей взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах стрімких екосоціальних трансформацій та кліматичних змін з метою розвитку екокультури стосунків особистості з довкіллям. Її досягнення передбачає ознайомлення студентів із загальною парадигмою, концепціями та науковими школами у галузі екопсихології та прийомами використання методичного інструментарію цієї галузі на практиці. Йдеться також про формування **умінь та навичок** вирішення екосоціальних, еколого-правничих, управлінських та екоосвітніх проблем, розвиток в них екологічної культури та компетентності особистості.

Цілі : досягнення цілей ключової у професійній підготовці сучасних психологів еколого-психологічної компетентності реалізується шляхом розв'язання низки завдань.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентності загальні:

здатність до абстрактно мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності; здатність вчитися і оволодівати сучасними професійними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Компетентності фахові:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у різних сферах діяльності психолога, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність і готовність аналізувати та моделювати психологічні феномени та їх динаміку; здатність і готовність аналітично прогнозувати тенденції розвитку напрямів, галузей, складових психологічної науки і практики, своєї сфери професійної компетентності та об'єктів професійної діяльності; здатність і готовність здійснювати перевірку, зокрема експертну, психологічної достовірності фактів, ситуацій, подій, інформаційних повідомлень та їх джерел; здатність і готовність мислити критично, системно; розуміння основних теоретичних понять, термінів, законів та закономірностей психологічної науки; знання юридичних та морально-етичних, нормативно-регулятивних засад професійної діяльності.

5. Організація навчання курсу**Обсяг курсу**

Вид заняття	Загальна кількість годин (ст.. /заоч.)
лекції	12 /4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/ 2
самостійна робота	60/ 84

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8-й семестр	053 Психологія	4-ий курс	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. ПРЕДМЕТ ТА ІСТОРІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ План 1. Виникнення екопсихології, її місце в системі наук (енвайронментальна	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	1. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления // Вопросы психологии. Є 1995. – № 2. – С. 130-137 2. Скребець В. Екологічна психологія: підручник. К., МАУП, 1996. 3. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник – К., “Альтерпрес”, 2004, – 192 с. 4. Львовочкіна А. М. Основи екологічної психології:	Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації : - скласти таблицю, в якій представлені основні етапи формування еко-	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	(згідно з електронним розкладом)

соціологія, соціо-екологія) та психологічних галузей (практична психологія). 2. Основні напрями екопсихологічних досліджень. 3. Основні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек).		Навчальний посібник. – К.:, 45 с. Інформаційні ресурси: http://eco.com.ua https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія http://mysiholog.com/ecology-psychology http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html	психології як міждисциплінарної галузі; -охарактеризувати актуальні проблеми екологічної психології (конспект двох статей за індивідуальним вибором).		
Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ План 1. Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (Ю.Швалб).	лекція, 2 год. семінарське заняття, 4 год.	1. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления // Вопросы психологии. Є 1995. – № 2. – С. 130-137 2. Скребець В. Екологічна психологія: підручник. К., МАУП, 1996. 3. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник – К., “Альтерпрес”, 2004, – 192 с. 4. Львовочкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. – К.:, 45 с. Інформаційні ресурси: http://eco.com.ua https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія	Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації: -скласти опорний конспект до теми на основі рекомендованої літератури (термінологічний словник); -скласти дві ментальні карти середовища, здійснити порівняльну	5 б. (вибірково, під час опитування на одному семінарі).	(згідно з електронним розкладом)

2. Основні категорії екологічної психології. Типи та рівні екопсихологічних досліджень.		http://mysiholog.com/ecology-psychology http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html	характеристику; -підготувати анкету екопсихологічної спрямованості та апробувати її		
Тема 3. ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ З СЕРЕДОВИЩЕМ План 1. Поняття середовища: енвайронментальна психологія. 2. Структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище. 3. Психологічна оцінка якості життєвого середовища. 4. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксеміка (Е. Холл). Поняття краудингу.	лекція, 2 год. семінарське заняття, 4 год.	1. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления // Вопросы психологии. Є 1995. – № 2. – С. 130-137 2. Скребець В. Екологічна психологія: підручник. К., МАУП, 1996. 3. Черноушек М. Психология жизненной среды. – М.: Мысль, 1989. – 179 с. Інформаційні ресурси: http://eco.com.ua https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія http://mysiholog.com/ecology-psychology http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html	Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації: -скласти опорний конспект до теми на основі рекомендованої літератури (термінологічний словник); -оцінити якість життєвого середовища на прикладі конкретного середовища (експертний висновок згідно схеми).	5 б. (вибірково, під час опитування на одному семінарі).	(згідно з електронним розкладом)
Тема 4. СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДЖЕ-	лекція, 2 год. семінарське	1. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления // Вопросы психологии. Є 1995. –	Підготовка конспекту семінарського	5 б. (вибірково, під час опитування на	(згідно з електронним розкладом)

РЕЛО ІНФОРМАЦІЇ План обговорення 1. Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини. 2. Візуальне, колірне середовище. Поняття кольоротерапії та кольородіагностики. 3. Акустичне середовище. Природні та штучні звуки, голоси та мелодії. Поняття музикотерапії. 4. Аромасередовище, види та класифікації запахів. Прийоми ароматерапії	заняття, 2 год.	№ 2. – С. 130-137 2. Скребець В. Екологічна психологія: підручник. К., МАУП, 1996. 3. Базыма Б.А. Психологія цвета: теорія и практика. СПб., 2005.– 200 с. 4. Мергут О., Страшнюк Ж. У гармонії з кольором // Психолог. – №37. – 2006. – 17-21 5. Черноушек М. Психология жизненной среды. – М.: Мысль, 1989. – 179 с. Інформаційні ресурси: http://eco.com.ua https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія http://myspilog.com/ecology-psychology http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html	заняття та візуалізованої презентації: -скласти опорний конспект до теми на основі рекомендованої літератури (термінологічний словник); -порівняти особливості прийомів колірної діагностики на прикладі методики Люшера та методики Лутошкіна	семінарі).	
Тема 5. ПСИХОЛОГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ План	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	1.Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник – К., “Альтерпрес”, 2004, – 192 с. 2.Крисаченко В.С. Екологічна культура. –Київ: Заповіт, 1996. – 350 с. 3.Ковалев Г.А. Психическое развитие ребенка и жизненная среда // Вопросы психологии. – 1993. – №1. – С. 13 – 23.	Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації:	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	(згідно з електронним розкладом)

1. Поняття екологічної свідомості, екологічної культури, екологічної компетентності.

2. Когнітивна складова екологічної свідомості. Розуміння особистістю природи.

3. Ставлення особистості до природи (флора, фауна) в умовах міста та села, види та типи ставлення, структура ставлення (С, Дерябо, В Ясвін).

4. Екологічна культура як інтегральна характеристика екологічної свідомості.

5. Екологічна соціалізація особистості як один з аспектів соціалізації, її основні етапи. Терапія творчими мандрівками (М. Бурно), її використання у роботі з підлітками-дев'янтами.

4.Маценко Ж. Психологічні таємниці любові до природи // Психолог. 2004. – №19. – С. 1-3.

5.Симоненко С.М. Вовнянко Т.А. Психосемантика кольору та стратегії творчості. – Одеса, 2005.

Інформаційні ресурси:

<http://eco.com.ua>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія

<http://mysiholog.com/ecology-psychology>

<http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html>

-скласти опорний конспект до теми на основі рекомендованої літератури (термінологічний словник);

-проаналізувати прийоми ароматерапії на прикладі низки ароматів

Екологічний “зелений” туризм як засіб профілактики адиктивної поведінки підлітків.					
Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ КАТАСТРОФ: ВПЛИВ ПРИРОДНИХ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДИНИ План 1. Екопсихологія катастроф, предмет, історія виникнення. Екстремальні життєві ситуації і особистість. 2. Поняття стихійного лиха та його види (повінь, землетруси, циклони, епідемії, пожежі, техногенні катастрофи). 3. Явище травматичного та посттравматичного стресу, основні підходи в його	лекція, 2 год. семінарське заняття, 4 год.	1.Александровський Ю.А. Лобастов О.С., Спивак Л.И. Психогении в экстремальных ситуациях. – М.: Медицина, 1996. – 95 с. 2.Скребець В.О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. Монографія. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2004. – 440 с. 3.Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.И. Становление радиоэкологической психологии в Украине // Психологический журнал. – 1993. – №3. – С. 176-179. 4.Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях – М.: ЭКСМО, 2008. – 928 с. Інформаційні ресурси: http://eco.com.ua https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія http://mysiholog.com/ecology-psychology http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html	Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації: -охарактеризувати типові реакції та психічні стани населення Прикарпатського регіону внаслідок повені літо–2008 (інтерв’ю очевидців); проаналізувати віддалені наслідки Чорнобильської катастрофи у забруднених територіях різних регіонів України; -скласти опорний конспект до теми на основі рекомендованої літератури	5 б. (вибірково, під час опитування на одному семінарі).	(згідно з електронним розкладом)

діагностиці, корекції та профілактиці. 4. Особливості предмету радіоекопсихології, її місце в системі екопсихологічних напрямів та психологічних галузей. Типи порушень психічного розвитку дорослих та дітей, які постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, труднощі соціалізації дітей, батьки яких були переселені в екологічно чисті райони.			(термінологічний словник).		
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (лютий – травень): 1) присутність на лекційному занятті – 1 бал; 2) усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – максимально 5 б.;				

	3) письмова робота (в межах семінарських занять) – максимально 5 бали. 4) контроль за самостійною роботою – здійснюється у формі комп'ютерного тестування у поза аудиторний час із наперед визначених робочою програмою тем. Підсумковий контроль – іспит (екзамен). За бажанням студента можна пройти підсумковий контроль (екзамен) у тестовій формі (із використанням комп'ютерних технологій). У тесті 50 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється 1 бал. Час проходження тестування – 50 хвилин. Максимальна кількість балів – 50. Загальна кількість – 50 балів. Сумарна кількість – 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмова робота охоплює матеріал лекційних тем. Кількість запитань: 4. Запитання відкритого типу (без варіантів відповідей). Час виконання: 90 хв. (в межах семінарського заняття).
Семінарські заняття	В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими усні відповіді, які оцінюються як кожна окремо по 5 балів. Обов'язковим є написання письмової роботи на семінарських заняттях. Результат кожної окремо роботи оцінюється максимально 5 балів. Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, сприяти розвитку аналітичного мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні, визначені теми, займати чітку професійну та громадянську позицію.
Умови допуску до підсумкового контролю	Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента. 2) письмова (контрольна) робота протягом семестру. Виконання цих завдань передбачає якісну, системну, цілеспрямовану навчальну діяльність студента у підготовці до написання роботи. Студент допускається до підсумкового контролю (екзамен) за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів (максимально – 50).

7. Політика курсу

При організації освітнього процесу студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу (*посилання*); Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів (*посилання*); Положення про академічні

відпустки та повторне навчання в вищих закладах освіти (*посилання*); Положення про моніторинг якості рівня знань здобувачів вищої освіти (02.03.2016, №43-АГП) (*посилання*); Положення про академічну доброчесність (*посилання*); Положення про порядок навчання студентів за індивідуальним графіком (*посилання*); Положення про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (№18 від 2.02.2016р.) (*посилання*);

Політика курсу «Психологія масової свідомості» ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує усі завдання, які зазначені у програмі (силабусі) вчасно. За умови відсутності студента на лекції чи семінарському занятті, отримання незадовільної оцінки на семінарських заняттях або ж неякісного виконання візуалізованої презентації визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, незадовільних оцінок. У випадку запозичення робіт (випадків плагіату), виявів академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – письмова робота із попередньо узгоджених тем семінарських занять. Якщо студент не ліквідував заборгованість за талоном №3 (при комісії) і не набрав мінімум 50 балів, йому буде запропоновано повторне вивчення даної навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Базова

Базова

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. – К.:, 45 с. – 6 екз.
2. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления // Вопросы психологии. Є 1995. – № 2. – С. 130-137. – 1 екз.
3. Скребець В.О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. Монографія. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2004. – 440 с. – 1 екз.
4. Ковалев Г.А. Психическое развитие ребенка и жизненная среда // Вопросы психологии. – 1993. – №1. – С. 13 – 23. – 1 екз.
5. Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.И. Становление радиоэкологической психологии в Украине // Психологический журнал. – 1993. – №3. – С. 176-179. – 1 екз.
6. Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія, – Івано-Франківськ, 1988. – 312 с. – 10 екз.
7. Скребець В. Екологічна психологія – К., МАУП, 1996. – 1 екз.
8. Черноушек М. Психология жизненной среды. – М.: Мысль, 1989. – 179 с. – 1 екз.
9. Дерябо С., Ясвин В. Методологические проблемы // Психологический журнал. – 1996. – № 6. – С. 4–18. – 1 екз.

10. Мамешина О.С. Методики екопсихологического исследования // Практична психологія та соціальна робота – 1 екз.
11. Мергут О., Страшнюк Ж. У гармонії з кольором // Психолог. – №37. – 2006. – 17-21. – 1 екз.
12. Собчик Л.Н. Методы психологической диагностики. Выпуск 2. – М.: 1990. – С. 49-87. – інтернет-ресурс
13. Литвин С. укл. / Психологічна діагностика умов формування обдарованості учнів. Методичні матеріали. – Івано-Франківськ, 1991. – 2 екз.
14. Сухарев А.В. Этническая функция культуры и психические расстройства // Психологический журнал. – 1995. – №2. – С. 129-136. – 1 екз.
15. Скребець В. А. Екологічна психологія : Навч. пос.. – К.: МАУП, 1996. – С. 3 – 27. – 1 екз.
16. Серов И.В. Лечение цветом. – СПб, 2005. – 1 екз.
17. Маценко Ж. Психологічні таємниці любові до природи // Психолог– 2004. – №19. – С. 1-3. – 1 екз.
18. Симоненко С.М. Вовнянко Т.А. Психосемантика кольору та стратегії творчості. – Одеса, 2005. – 1 екз.

Допоміжна

19. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник – К., “Альтерпрес”, 2004, – 192 с. – 1 екз.
20. Українська душа. – К., “Фенікс”, 1992. – 128 с. – 1 екз.
21. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред С.Д. Максименка – К., “Міленіум”, 2005. –т.7., Вип 5., ч. 1. – 378 с.
22. Базыма Б.А. Психология цвета: теория и практика – СПб., 2005.– 200 с.
23. Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. Екологія людини. Підручник. – Харків, “ОВС”, 2004. – 254 с.
24. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. – Київ, 2002. –172 с.
25. Крисаченко В.С. Екологічна культура. –Київ: Заповіт, 1996. – 350 с.
26. Александровський Ю.А. Лобастов О.С., Спивак Л.И. Психогении в экстремальных ситуациях. – М.: Медицина, 1996. – 95 с.
27. Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях – М.: ЭКСМО, 2008. – 928 с.

Інформаційні ресурси

<http://eco.com.ua>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія

<http://mysiholog.com/ecology-psychology>

<http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html>